

УДК 657.1

Лищенко О.Г.¹, Великодна О.О.²

¹ канд.екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-614м ЗНТУ

ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ОБЛІКУ

Для забезпечення нормального функціонування підприємства та конкурентоспроможності на вітчизняному ринку дуже важливим аспектом є формування собівартості продукції в обліку та прийняття управлінських рішень, що дозволять оптимізувати систему обліку. Проте у значно кількості вітчизняних підприємств виникають складнощі при побудові ефективної облікової системи, що обумовлено проблемою складної структури та широкою класифікацією витрат. Калькуляція собівартості продукції дозволяє дослідити наукову обґрунтованість нормативів і норм витрат, контролювати їх динаміку, встановлювати і здійснювати перегляд ринкових цін на продукцію.

Собівартість готової продукції має безпосередній вплив на самоокупність і рентабельність підприємства. Однією з важливих функцій обліку є калькулювання собівартості продукції, оскільки цей процес є основою для формування стратегії виробництва та утворення цін.

Зважаючи на взаємозв'язок обліку витрат і калькулювання собівартості, необхідно розглянути погляди вчених на поняття «собівартість» та «калькулювання собівартості продукції».

Питання щодо формування собівартості продукції в обліку розглядали у свої роботах такі вчені, як: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.В. Сопко, І.А. Білоусова, Г. Кірейцев, Л.І. Мороз, О.А. Кириченко, Н.М. Столярчук та інші.

Удосконалення обліку витрат та калькулювання собівартості, практичне застосування практичних результатів вирішення проблем обліку мають безпосередній вплив на рентабельність діяльності підприємства та готової продукції, на формування її ціни тощо. Прийняття управлінських рішень відбувається на основі відомостей про формування собівартості і спрямовується на коригування процесу виробництва.

Щоб організація обліку витрат і калькулювання собівартості продукції були ефективними та дозволяли здійснювати оперативне регулювання виробничим процесом, необхідно зробити розподіл витрат на класи із урахуванням масштабів підприємства, періодичності, ступенів деталізації. У свою чергу, це сприяє більш глибокому вивченню кожного напрямку за додатковими статтями (основна заробітна платня, додаткова заробітна платня, сировина, витрати на соціальні заходи, витрати на амортизацію основних засобів, витрати на спожиті енергію та паливо і т.д.).

На сьогодні немає чітко визначеної класифікації методів обліку витрат і калькулювання собівартості, але ми вважаємо, що найбільш поширеними є позамазовий метод, попередільний метод, нормативний метод, фактичний метод, змішаний метод, метод «директ-костинг», метод «стандарт-костинг», метод «поглинутих витрат» [1].

Кожний з наведених методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції характеризується як перевагами, так і недоліками. Вибір того чи іншого методу необхідно здійснювати на основі:

- організаційної структури в управлінні виробництвом;
- типу, складності та особливостей технологічних процесів;
- номенклатури продукції підприємства тощо.

Враховуючи характеристики кожного наведеного методу калькулювання, ми вважаємо, що для визначення собівартості продукції використовується інформація про витрати підприємства. Сукупність «способів відображення, групування та систематизації інформації про витрати, які виникли у процесі досягнення поставлених цілей» [1] є методом обліку витрат. Тоді методом калькулювання слід вважати відображення розподілу витрат підприємства за встановленими статтями калькуляції, щоб визначити собівартість готової продукції.

Витрати на виробництво формуються за видами виробництв і об'єктами обліку, складом, місцями виникнення і центрами відповідальності, періодами виникнення, способом включення у собівартість, дотриманням нормативів, сферою виникнення (відношенням до виробництва) тощо. Це зумовлює необхідність групування витрат за певними ознаками [2].

З метою підвищення ефективності обліку пропонуємо поєднувати нормативний та фактичний методи, а також автоматизувати систему обліку, що матиме позитивний вплив на можливість оперативного контролю за витратами, здійснювати аналіз фактичного рівня відхилення та виявити причину та джерело відхилень. Саме на основі цих даних можна приймати управлінські рішення, щодо методів усунення невідповідностей.

Отже, для організації ефективної системи обліку витрат й удосконалення калькулювання собівартості продукції пропонуємо більш детально розглянути джерела витрат, виявити залежності чи розбіжності в структурі розподілу коштів, автоматизувати облікову систему та переглянути методи обліку витрат та калькулювання собівартості готової продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Столярчук Н. М. Облік витрат і калькулювання собівартості науково-технічної продукції//Н. М. Столярчук//Облік і фінанси.—2014.—№ 1 (63).—С. 44—49.
2. Мороз Л.І. Теоретичні та прикладні аспекти управління прямими матеріальними і трудовими витратами підприємства//Вісник Національного університету «Львівська Політехніка».—2011.—С. 212-218.